СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 167. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 27-го серпня 1943. — No. 167. Jersey City, N. J., Friday, August 27, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ОВАЦІЙНИЙ ПРИВІТ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА В ОТАВІ

ОТАВА (Канада). — У товаристві ґенерального губернатора, ирла Атлона, переїздив зі стації залізничої американський президент Френк Делано Рузвелт вулицями столичного міста Канади, серед подиву мас народу, що стояв по обидвох боках вулиць поки не прибув на горбок, на якім стоїть величавий будинок канадійського парляменту, символу англьо-саксонської ідеї парляментаризму. Понад 30,000 людей зібралося перед Вежою Мира, прибудованою до будинку парляменту, щоб привитати голову великої сусідної нації та віддати йому честь за рішальну участь у історичній Англо-Американській Конференції в Квебеку. Зворушений до глибини ось такою манiфестацією, президент висловився ось так: „Цеї події не забуду до смерти". Після привитання, складеного премієром Канади Мекензі-Кінгом, Рузвелт виголосив промову, яку зібрані вислухали серед святочного настрою.

Президент Рузвелт проти міжнародного ґенґстерства; радить Державам Осі піддатися уже тепер

ОТАВА (Канада). — У своїй промові, виголошеній перед канадійським парляментом, висказав президент Рузвелт пропамятні думки, яких зміст такий:

Ми не вибирали війни, вона була нам накинена насильно. У війні канадійці й американці воюють плече об плече. Сьогодні святкуємо перемогу на Сицилії та на острові Кіска. Колись нам радили вицофати наші сили з Тихого й Атлянтійського океану, а сьогодні наша витривалість показалася доцільною. Великі наради, що їх відбуто на канадійській землі, переведуть нас через війну аж до часів, коли зможемо відбудувати мирне життя для поступу народів. У Квебеку розмовляли ми як сусіди, як спільники, як члени одної родини. Ми говорили конструктивно. Нераз я бажав би був собі, щоб провідник націзму був з нами разом на конференції, а тоді він і його ґенерали булиб переконалися, що ліпше є для них здатися тепер, ніж пізніше. Передумуючи засади націзму, ми прийшли до висновку, що ці засади нелюдяні, а їх методи обманчині. І тому наші вороги так лютяться на наші конференції і ще мають надію, що нас порізнять. Одначе наші жертви спонукують нас виключити раз на все ґенґстерство в міжнародній політиці, а привернути засади гідного людського поведення. Коли ми заведемо мир на підставі моральних засад, він буде тривалим і забепечить нас раз на все перед страхом і насиллям. У цій надії ми проголосили Атлянтійський Чартер. Хоч його засади видаються декому утопійні, то такою злудою видавалася колись Декларація Незалежности Злучених Держав. А чейже ці засади розвинулися і втрималися в подібний спосіб як засади з Десяти Заповідей. І хоч не знаємо коли, але колись таки прийде час, що приймуться теж засади нашого Господа: „Люби ближнього свого як самий себе".

Малу частину промови виголосив Рузвелт по французьки для слухачів зпоміж французького населення Канади.

НАРАХОВУЮТЬ У БОМБАРДОВАНІМ БЕРЛІНІ 12,000 ВБИТИХ, А 500,000 БЕЗДОМНИХ

ЛОНДОН. — По бомбардованню німецької столиці минулого понеділка 700 британійськими і канадійськими бомберами наступило зараз на другий день нове бомбардовання з двомоторових британійських літаків „Москіто". При тому бомбардованню британійські летуни не потерпіли ніяких втрат, бо летіли дуже високо. А орієнтуватись не було тяжко, бо Берлін ще далі горів, а зглядно йшов дим з згарищ. Згідно з тим, що подає таємне німецьке радіо, шкода, заподіяна Берлінови ось тим бомбардованням, є великанська. Радіо подало, що є 12,000 осіб вбитих, 50,000 ранених, а 500,000 бездомних. Це тільки наслідки понеділкового бомбардовання. Західна частина Берліна потерпіла найбільше.

НАОЧНІ СВІДКИ ПРО ЗНИЩЕННЯ БЕРЛІНА.

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Прибули літаком особи, що були свідками британійського понеділкового бомбардовання німецької столиці. Один з подорожних казав, що вони вилетіли з іншої стації ніж з тої, звідки мали. Ідучи на летунську стацію він бачив руїни міста. Вони були того роду, що годі було розпізнати не то будинки, але навіть вулиці. Темпельгоф, найбільша летунська стація, є цілковито знищена. Фабрики Сіменса і фірми Альґемайне Електріше Ґезельшафт уже не існують.

СУМНІВИ ЩОДО ЕВАКУАЦІЇ.

ЛОНДОН. — Від довшого часу надходять вісти, що з Берліна виевакувано до міліона осіб, головно жінок і дітей, а далі, що звідтам перенесено головні націстські установи до інших, безпечніших місць. В Лондоні думають, що вісти ті пересадні. Припускають, що в Берліні є менш більш так, як було в Лондоні, коли його німці в 1939 році майже безупинно бомбардували. Знавці кажуть, що це не виплатилось би переносити весь урядовий апарат з столиці. А навіть це до певної міри неможливе до виконання. Теж сумніваються, чи виплатиться жертвувати всіми повітряними силами на те, щоби ломити мораль німецького народу. Краще ломити промислову силу ворога.

ВІДМОВЛЯЮТЬ МАЙНЕРАМ ПЛАТНІ ВІД ЧАСУ ВХОДУ ДО КОПАЛЬНІ.

ВАШИНҐТОН. — Воєнна Робітнича Рада 8 голосами проти 4 відкинула плян, щоб майнерам платити по $1.25 денно за втрату часу, потрібного на дорогу від вступу до майни аж до місця праці. Таку угоду заключив був Джан Л. Луис, предсідник майнерської юнії, з підприємцями в стейті Ілинойс, але рада її уневажнила. Метю Вол, представник Американської Федерації Праці у Воєнній Робітничій Раді, цілий день обстоював потвердження цеї угоди, але його переголосували.

НЕМА РОБІТНИКІВ, ВОЄННІ МАТЕРІЯЛИ ЛЕЖАТЬ У МАГАЗИНАХ.

НЮ ЙОРК. — Незвичайний брак залізничих робітників дається відчувати при вантаженню випродукованих воєнних матеріялів в околиці Ню Йорку і на цілому побережу Атлянтійського океану. Нема кому перевантажувати матеріяли з ваґонів на кораблі і від останнього тижня 8,000 навантажених возів стоїть на залізничих рейках. Вичікують ще дальших 10,000 возів цього тижня, поки Залізнича Рада не змобілізує відповідне число робітників. У газетах йдуть безупинно великі оголошення за новим континґентом до праці, але нема великих успіхів.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДГОТОВЛЯЄ БЮРО ДЛЯ ПОВОЄННИХ ПЛЯНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Цілий тузин федеральних аґенцій приготовляють пляни для повоєнної розбудови американського рільництва і промислу і для приноровлення продукції до мирного життя. Як звідомляють, з достовірних джерел, президент Рузвелт вже має підібраного адміністратора для скоординовання таких підготовчих робіт і оголосить його іменування наступного тижня. Акцію за переміну Америки з воєнного стану на мировий президент приспішує у висліді рішень конференції в Квебеку.

РЕПУБЛИКАНСЬКИЙ ПЛЯН НЕПЕРЕМОЖНОЇ АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — Комітет для Післявоєнної Політики, покликаний до життя Републиканською Партією, виробив плян для створення непереможних Злучених Держав. Автор цього пляну, Кларенс Бодингтон Келенд, бувший директор Републиканського Краєвого Комітету, обстоює створення воєнної фльоти для пяти океанів з головною метою переминити Тихий океан на американське озеро і затримати на ньому тільки островів, кільки для такого пляну треба. Крім цього він піддає думку, щоб затримати, чи то на підставі умови чи простої окупації, Ісляндію, Ґренляндію, Дакар та Касаблянку, а з південно-американських посілостей такі які конечно потрібні до цього пляну. Дискусія над елаборатом Келанда відбудеться незабаром на засіданню Комітету.

НАКАЗ ПОКЛИКАТИ СТРАЙКАРІВ ДО ВОЄННОЇ СЛУЖБИ.

НЕШВИЛ (Тенесі). — Губернатор Купер, повідомлений про поширення страйку в фабриках літаків підприємства Волті в Нешвил, Тенесі, видав наказ Поборовій Раді, щоб вона покликала невідкладаючи страйкарів до воєнної служби як таких, що не мають праці. Страйк у заводах Волті повстав в одному лише департаменті, але пішла аґітація, щоб його поширити на інші. Першого дня вийшло на страйк яких 200 робітників.

ПЕРЕМІНЯЮТЬ НАЗВУ „АМҐОТ" НА „АМҐ".

ВАШИНҐТОН. — Слово АМҐОТ, як скорочення назви на „Алайд Милитері Ґовернмент оф Окюпайд Територіс" має своє значіння в турецькій мові, якого не годиться друкувати. Це підхопили газети держав Осі і висміяли його з таким наслідком, що Обєднані Держави переминили слово на АМҐ. Воно значить тепер: „Алайд Милитарі Говермент".

ПРЕЗИДЕНТ ВЗИВАЄ НАРОДИ ДЕРЖАВ ОСІ, ЩОБИ ВОНИ НЕ БОЯЛИСЯ ЗДАЧІ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт переслав до конґресу звіт з орудування фондами з „Ленд-Ліз" операцій і виказав, що досі видатки цього фонду виносять 14 біліонів долярів. При цій нагоді президент Рузвелт запевнив народи держав Осі, що вони не потребують боятися здачі, бо засади Обєднаних Держав запевняють усім народам „можливість створити вільне політичне життя, відповідно до своїх ідеалів і для осягнення економічної забезпеки".

Створено окрему аліянтську Полудневo-Східню Азійську Команду для скріплення боротьби з Японією

ОТАВА. — Проголошено як дуже важну подію один з вислідів англьо-американської конференції в Квебеку, а це: Створення окремої Полудневo-Східньої Азійської Команди для боротьби з Японією. Ось та нова команда буде оперта на Індію і Цейльон. Щодо свого характеру буде подібна до тої аліянтської команди, що її створено в Північній Африці, а на чолі якої стоїть американський ґенерал Двайт Азенговер. Начальником ось цеї нової Азійської Команди став англієць, лорд Луї Мавтбатен, близький родич англійського короля Юрія. Уже те, що на чолі став член королівської родини, є, як кажуть, свого роду ґарантією, що на тому фронті, що його обіймає отся нова команда, зачнуться дуже скоро дуже поважні мілітарні операції, звернені проти Японії.

В АНҐЛІЇ ПЕВНІ ВЕЛИКОЇ ОФЕНЗИВИ ПРОТИ ЯПОНІЇ

ЛОНДОН. — Уже скінчена велика підготовка до розправи з Японією. Як вступ до наступу на саму Японію, зачнеться наступ на Бурму або Малаю, або на обидві, бо обидві є під японською окупацією. Думають радше про Бурму тому, що вважають, що наступ на Бурму врадує дуже китайців, для яких ось така воєнна операція є нічим іншим, а тільки „другим фронтом" на Далекому Сході. Ось так толкують собі в Анґлії назначення лорда Мавтбатена начальником новоствореної Полудневo-Східньої Азійської Команди.

ОБДАРОВАНО НІМЦІВ „РАДІСНОЮ НОВИНОЮ"

ЛОНДОН. — Німецьке радіо сповістило німецькому народови про те, що Гітлер назначив міністром внутрішніх справ Гайнріха Гімлера, голову зненавидженого Ґестапо, головного виновника націстівських злочинів. Замітне, що радіо представило Гімлера як „ніжного джентельмена, співчуваючого з простим народом, і тонко відчуваючого свого співгромадянина". З цього, що Гітлер поставив Гімлера на становищі міністра внутрішніх справ, виходить, що він боїться неспокоїв у Німеччині, в першу чергу через аліянтські бомбабрдовацщя. „Вспокоювати" буде тепер німецький нарід Ґестапо. Так воно виглядає.

НЕ ЗАЛЯКАНІ ЯПОНСЬКИМ БОМБАРДОВАННЯМ ЧУНҐКІНҐУ. — По довгій проволоці японці зачали наново налітати на Чунґкінґ, столицю демократичного Китаю. Та люди, хоч не були свідками бомбардування вже біля двох років, не залякались, а спокійно забирають найконечніші річи і переносяться з ними до схоронищ перед повітряними рейдами.

СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКА У ДАЛЬШІМ НАСТУПІ.

ЛОНДОН. — Совєтські частини врізуються щораз глибше в територію України, здобувши в однім дні понад 60 сіл в північно-західнім напрямі від Харкова. Згадується в комунікатах за млинарський центр, містечко Зіньків, а теж за Охтирку, що здобуті по завзятих боях. Охтирка переходила кількома наворотами з рук до рук, а вкінці була здобута штурмом. Теж згадують комунікати і про завзяті бої в Донецькім басейні, звідки німці теж відступають.

АМЕРИКАНЦІ БОМБАРДУЮТЬ ІТАЛІЙСЬКИЙ КРУЖЛЯК.

ГОЛОВНА АЛІЯНТСЬКА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Американські бойовики, що призначені для інвазійних потреб, спробували заатакувати італійський кружляк і поцілили його двома бомбами, з яких кожна важила 500 фунтів. Крім цього американські й британійські летуни бомбардували ще далі полудневу Італію.

НІМЦІ СКРАХУЮТЬ ЕКОНОМІЧНО ЩЕ ЦЬОГО РОКУ.

ЛОНДОН. — Маючи на увазі й те, що надмірний оптимізм шкідливий, ґен. Ґерольд Л. Джордж, начальник команди американського транспорту, таки заявив, що економічна структура Німеччини завалиться з кінцем цього року, якщо Аліянти будуть продовжувати свої налети на промислові німецькі центра на ще більші розміри, як це досі бувало. Ворогови не треба дати відпочинку, казав ґенерал, а нищити його через 24 години на добу. З цього, яку нанесено шкоду німецькому промислови тільки в одному місті Реґенсбурзі, видно, що економічна машина Німеччина не зможе далі правильно функціонувати. Бож треба, казав ґенерал, принаймні шість місяців часу, щоб ось так понищені фабрики знову урухомити.

ЩО Є З МУСОЛІНІЄМ?

МАДРИД (Еспанія). — Кажуть, що Мусоліні находиться під сторожою на маленьким острівци в неапольським заливі, а дружина в Швайцарії.

ЧИ НЕ В МИРОВІЙ МІСІЇ?

ЦЮРІХ (Швайцарія). — Граф Діно Ґранді, бувший італійський амбасадор до Анґлії, має вже бути в Лізбоні де находиться численна дипльоматична італійська місія під головством Армандо де Анджеліс. Швайцарські газети здогадуються, що вони вислані для мирових переговорів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ПОРА НА СЕНЗАЦІЇ

Ґазетярі, що сотнями зібрались в Квебеку, ждучи до останньої хвилини на якісь сензаційні новини з англьо-американської конференції, завелись. І ґазети, особливо ті, що ласі тільки на сензації, теж завелись. І публика, що тільки шукає в ґазетах за чимсь сензаційним, теж завелась.

Але є щось таке, що є далеко важніше від тих усіх „заводів". А нею є сама війна і її скоре закінчення. І є нею справа нашої цілковитої перемоги і безумовної здачі по стороні ворогів. Коли іде про ці справи, то вони певно не завелись.

Нам здається, що саме в тому, що нема ніяких сензаційних заяв і заповітів, думаюча людина повинна добачити, що прийшла така пора, яка буде свідком найважніших і рішальних подій. В такому моменті не можна багато говорити, а треба багато робити. А коли іде про стратегію, про дальші воєнні пляни, то навіть не вільно говорити, що чейже кожному зрозуміле.

Коли президент Рузвелт і британський премієр Чорчил заповідають, що події виснять ближче те, що було предметом їхніх нарад в Канаді, то це вистарчальне. Бо знаємо, що це означає дальші ще інтензивніші бомбардовання і дальші наступи на ті позиції, що є в посіданню ворога, чи під його контролею.

Замітне, що коли в попередніх нарадах було найбільше мови про Німеччину, тепер, коли іде про дальшу війну, підкреслено головно Японію. Чи не означає це вирівнання? Чи не є це виявом такої думки Аліянтів, що як один ворог, так і другий, займають у них одне й те саме перше місце?

Але є в звязку з конференцією у Квебеку щось таке „сензаційне", що повинно усіх нас особливо радувати. Це всі завважили, а тільки не всі це підкреслили. Впадає в очі, що головні провідники Обеднаних Держав є самі того переконання, що війну в Европі таки можна до року скінчити. Очевидно, що не легким способом. Над способами саме й радили в Квебеку. Головне, що така можливість є і з нею рахуються, до неї пристосовуються. А кожне скорочення війни означає вратування міліонів людських жертв, в тому і вратування життя великому числу американських вояків. Та покищо поллється ще чимало крови. З цього здавали собі добре справу ті, що радили в Квебеку, але це хіба не є нічим „сензаційним".

З політичного боку не можна теж подати ніякої сензації, бо не було на нарадах совєтських представників. І над тим теж там радили. А що з цього вийде, покаже теж будуччина, покажуть наступні події, подібно як і на воєнному полі. Побожні побажання ідуть в тому напрямі, щоби за всяку ціну звести на спільні наради Англію, Америку і Росію. Але ніхто нині певно не знає, чи так станеться, а як і станеться, що з цього вийде.

ЧИ НЕ ЯК У КАЗЦІ?

Ми так тепер заняті війною і політикою, що не присвячуємо уваги тому, що в тому самому часі, коли ми свідками руїни в світі, в Америці працюють цілі установи та повно людей над тим, щоби облекшити повоєнне життя, що буде обтяжене наслідками війни. А що американці на тому полі придумують, так хай станут вказівкою для обзнакомлення з тими новими винаходами і задуманими перемінами ось такі новини:

ВАШИНГТОН. — Заки теперішня війна скінчиться літаки будуть скидати на землю дім, вироблений із паперової маси і поскладаний так, як паперові картони. Десь там в бразилійських джунглях людина занята виробом гуми, дістане готовий дім. Цей дім вироблений з паперової маси в комбінації з еластичним пластичним матеріялом. Їх виробляють американські промислові підприємства і то під урядовим доглядом. Відділ Консумційних Виробів в Бюрі Продукції при Раді Воєнної Продукції займається розвитком і поширенням цього винаходу.

Американська індустрія вже кинула на ринок вироби, які заступають паперові кубки та коробки, зроблені з непромакальної паперової тканини. Від цього продукту лише один крок до вироблення паперових стін домів, що їх може скласти одна людина. Картоновий паперовий дім може стояти лише один рік або два, а його виробляється з викиненого паперу. Прегарний і вигідний паперовий дім має коштувати не більше, як 1,000 дол. Для огрівання таких домів придумано вже й відповідні печі. Їх виробляють із глини й легких пластиків в робітнях при Пордю і Огайо стейтовім університеті. Такі доми можна буде побудувати на троках і возити їх куди хто хоче, як от тепер уже будують так звані „трейлери".

Звісно, що з молока вже виробляють шнури. Один крок дальше і з нього можна буде виробити різні предмети для домашнього вжитку. Із шкляного пластика теж маємо гарні практичні вироби, а тепер можна буде з такого пластика виробити предмети для монтування („пломберства") по домах. Це все причиниться до прискорення розповсюднення паперових домів із цілою обстановою.

ШІКАГО. — Звіт Технологічного Інституту Ілиної виказує інтересні осяги в уживанню соняшного світла для огрівання домів. У резиденції гром. Гю Донкана роблено цілий рік досвіди над тим, якби то пристосувати тепло соняшних промінів для отоплювання дому і для варення на печах попри уживання газу.

„Соняшний дім" є одним із кількох, придуманих архітектом Френком Кеком із Шікаґа. В лябораторії Лібі-Овен-Форд Шкляній Компанії в Толідо роблено цілий рік експерименти над тим, як запрягти соняшне світло для огріття печи. Проф. Вилієм С. Кнопф, котрий переводив ці досвіди, стверджує, що в домі Донкана заощадили 60 дол. на огріванню дому в зимових місяцях. Компанія Поблик Сервис оф Ілиной обчислює, що пересічне топливо дому на зиму коштує 180 дол., отже огрівання при помочи соняшних промінів коштуватиме лише 120 дол. Та це лише початок. Кошти можуть бути ще нижчі.

Тут щадиться не лише на топливі, але й на світлі. Тому, що до використання соняшного світла треба багато шкляних стін або великих вікон, прибуває до дому й світло сонця, а через те зменшується видаток на освітлення. Проф. Кнопф каже, що не треба було ніколи огрівати дім, коли був соняшний день. У такім дні температура в домі пересічно зростала до висоти 68 ступнів, а газу зовсім не треба було вживати в часі ділання сонця. Звичайно треба було вживати штучного топлива в печі аж в 9 год. вечір, а ніколи в день, хочби який холод панував на дворі. Пересічно можна було вживати соняшного топлива 12 годин денно. „У найхолоднішний день, коли на дворі температура впала до 17 ступнів нижче зера, теплота в хаті досягала 95 ступнів в середині дня, а піч не була запалена від самого раня" — пояснює професор Кнопф.

Світовий комунізм після розвязання Третього Інтернаціоналу

Як на команду поповнили самогубство.

Не зважаючи на те, що по світі шаліє війна та комунікація з поодинокими країнами важка, доволі скоро, бо не більше як впродовж одного місяця відбулася ратифікація рішення Виконного Комітету Комуністичного Інтернаціоналу в Москві розвязати Третий Інтернаціонал. Це тільки доказ, що ратифікація це була пуста формальність без змісту.

Вже дня 11. червня дотеперішний Генеральний Секретар Комінтерну Георгій Дімітров проголосив заяву, що на останнім засіданні Екзекутивного Комітету Комінтерну, дня 8. червня, ствердили, що 30 комуністичних партій різних країн світа та Інтернаціонал Комуністичної Молоді постановили погодитися на розвязання Третього Інтернаціоналу. Для ствердження одноодушности товариш Дімітров робить контрапробу та каже, що ні одна комуністична партія на світі не виступила з будьяким закидом проти розвязання Третього Інтернаціоналу. Стверджено проте урядово, що Комінтерн остаточно розвязаний.

Дійсно можна сказати, що це чудо на світі! Найдіть нині міжнародну установу, що булаб така однозгідна в своїх постановах. Таж між тими трицять комуністичними партіями світа є партії з аліянтських країн, є партії з невтральних країн, є партії й з ворожих країн. В цілім світі війна розпалила ненависти між воюючими народами, йде бій між народами за істнування, але ані одна комуністична партія світа не виступила проти того, щоби давний міжнародний боєвий комунізм та його інструмент Комінтерн утримати при житті, щоби дальше нести визволення робітничій клясі.

Зїздяться конференції союзних та приязних держав, злучених спільністю ідеї та інтересів, а проте скільки то між ними ріжниць. Два французи Жіро та де Голь годяться і годяться, тай якось то тяжко йде, дарма, що для француза „солідаріте франсез" це свята річ, а тут як у небі. Німець чи анґлієць, італіян чи москаль, ірляндець чи француз, швед чи швайцар, всі як на одну команду, без одного голосу спротиву, сказали: „всесвітна революція „стоп", не треба її більше". Та може вона якраз потрібна німецьким робітникам? Ні непотрібна; Вільгельм Пік, товариш Тельмана так сказав. А може італійським чи французьким робочим вона потрібна, коли трафиться другий раз така спосібність завести у себе комунізм? Ні, більше непотрібна. Світовий боєвий комунізм має на команду поповнити самогубство, зліквідуватися. Таке підписав німець Пік, і італіян Екролі; таке підписав болгарин Дімітров, і москаль Жданов.

Ну і чого хочете добрі люди? Питаєте, чи немає де нині небесного мира на землі? Він є між комуністами-членами „помершого" Комінтерну. Діти бурливої соціяльної революції стали скромні як баранчики. Всі як на команду скромні. Американський бос Ирль Бравдер таки заявляє, що він готов працювати вже й в системі капіталістичного американського світа; його тепер одинока ціль — воєнні зусилля. Це гарно й патріотично. Англійська комуністична партія бажалаб дістатися під дах майже урядової Партії Праці, одначе це не вірить що у щасливе подруже з комуністами. З Канади доносять, що тамошний червоний бос Тим Бак вже й заходиться основувати комуністичну партію, там досі поставлену поза законом, як шкідливу для держави.

Вартоб знати, що думає німецький комуністичний бос Тельман у концентраційнім таборі. Я певний, що він теж напевно згідний з усіми товаришами та зі своїм другом Вільгельмом Піком.

Кому тепер служать?

Ця однозгідність усіх комуністичних партій світа в тому, що їм самим тепер треба конечно розвязатися, найкраще говорить сама за себе. Навіть така холодна для Англії ірляндська комуністична партія з ентузіязмом приняла пропозиції розвязання Комінтерну, хоч льогічно повинноб бути інакше.

Все це таки тільки підтверджує побоювання та скептицизм багатьох людей, що розвязання Третього Інтернаціоналу це тільки позірне, та що комуністичні партії світа від Комінтерну таки мусіли дістати інструкції так поступити і не турбуватися ідеольогією, ані дальшою тактикою, бо вона буде задержана, а тільки ведена в інший спосіб, тайний, щоб не дразнити капіталістичних та демократичних держав та не перешкаджати Росії дістати потрібну їй поміч, щоб видобутися з гітлерівської халепи. Комуністичні партії світа, як служили перед тим, так й на майбутнє будуть служити Росії, вітчині комунізму.

Одно певне, що й національно-соціялістична Росія не так легко зречеться тої коняки, Третього Інтернаціоналу, що нею поганяла впродовж двацять літ та мала з неї не абияку користь, бо вплив на внутрішні справи цілого світа через свої комуністичні філії.

Як донесла недавно преса з Москви премієр Сталін виголосив промову при спосібности двоірічча вибуху війни з Німеччиною та знов підніс потребу й то негайну другого фронту на заході Европи. Ріжні проблеми обговорюються тепер у нас, які шляхи потрібні, щоб віднести як найскоршу побіду над ворогами Америки та демократії. Говорять про потребу другого фронту, говорять про потребу ударити на Бурму та відркити бурменський шлях для помочи притисненому Китаеви. Говорять про потребу дістати від Росії східноазійські бази, щоб завдати смертельний удар Японії таки на її островах.

Йду перед кількома днями Семою Евеню; на висоті 29 вулиці галасливий мітінг. З оголошень виджу, що мітінг скликаний кушнірською юнією, відомою в Ню Йорку з цього, що є на сто відсотків опанована комуністами. Промови, музика, співи та галаслива агітація знов за негайним другим фронтом. Два дні після промови премієра Сталіна в Москві, відгомін в Ню Йорку. Чи стратегія це справа кушнірської юнії? Таж кожна розумна людина розуміє, що це складна справа американського воєнного штабу та аліянтських фахівців, які найкраще знають, що Америці потрібне і найкорисніше, щоби віднести перемогу. Але тут по старому, так як перед розвязанням Комінтерну так й тепер: не справа Америки, але Росії на першім плані!

Комуністи словянських народів.

Або візьмім комуністів українського походження. Чи змінилося в них щось від розвязання Третього Інтернаціоналу хоч на один крок? Чи стали вони з цілим українським народом, щоби домагатися його природного права бути незалежною повною нацією? А прецінь можнаб вважати їх навіть за чесних українців, колиб вони робили застереження, що йдучи у ті історичні часи зі своїм народом боряться за комуністичну, але незалежну Україну. Це булоб чесно, але того нема. Вони таки воліють навіть неконче вже комуністичну Росію, але Росію, так, як доси. Україна дальше має бути в чужім пануванні, дальше має бути експльоатованою московськими панами, дальше українські люди мають бути невільниками на рідній землі й по знищенні Гітлера. Чому? Бо такий приказ.

Що більше, в останніх числах комуністичної газети навіть видно немов виразний й ще сильніший вітер з Москви, щодо національних справ. Вже виразно то тут, то там прокрадається термін „руський" на означення українців, та москалів замість давного терміну „радянського народу". Вертає „русская исторія", єдина неділима Росія, про яку я писав, як про правильну консеквенцію цего „розвязання" Третього Інтернаціоналу та переміни Росії у національно-соціялістичну російську державу.

Ніщо не змінилося теж супроти Польщі чи Югославії. Там теж так як давніше польські чи югословянські комуністи на услугах не власного народу, але на услугах інтересів Москви.

Правда, тепер робиться це осторожніше. На зїзді „польських патріотів" в Москві побіч червоного прапора допустили також буржуазний біло-червоний польський прапор, але остало те саме валення польського уряду на вигнанні, це саме організування фронту проти свого народу, що стоїть у важкій боротьбі з наїзником, це саме приготування скомунізування Польщі та заведення її під команду Росії як було по давному.

Хто приглядався життю комуністичних партій в Европі та застановлявся звідки вони брали матеріяльні фонди на свою організацію та видавництва, тому відомо, що їх фонди на 95 відсотків походили з каси Третього Інтернаціоналу, себто з Москви. Кожна неласка якоїсь комуністичної групи в очах Комінтерну зараз відбивалася на її видавництвах, які не то маліли чи корчилися, але таки відразу переверталися та подригавши ногами один день конали. Натомісць кожна ґрупа, що приходила до ласки у товаришів з Москви, відразу ставала потужною пресою за одну ніч. Немає хіба сумніву, що дійсне розвязання Третього Інтернаціоналу та дійсне підвязання комінтернівських фондів повинно би відразу відбитися на розмірах та житті комуністичної преси у цілому світі. Цього також немає; і тут всьо остало по давньому, бо з усіх сторін світа доносять, що комуністична преса живе по старому, штаби редакційні ті самі, розміри преси ті самі. Значиться, що й штати ті самі, що були перед тим. А це повинноб бути найкращим барометром того, чи живе Третій Інтернаціонал, чи ні. А коли він неживий, то яка інша установа переняла опіку над слабосильними фінансово дітьми комуністичної пропаганди по всьому світу?

М. Чубатий.

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

26)

Крім тих двох велитів, найбільше звернув на себе Бенедьову увагу немолодий уже, низенький і, очевидячки, дуже говірливий та рухливий чоловік. Відколи ввійшов до хати, він не переставав шниряти з кута до кута, то ніби чогось шукаючи, то ніби добираючи собі місця до сидження. Він кілька разів обіздрів Бенедя, переглипувався з Матієм, котрий з усміхом слідив за його рухами, а навіть шепнув щось до вуха одному з велитів, тому, що сидів на зидлику під дверми. Велит тільки головою махнув, а потім устав, відоткав деревяну затканицю від печі і встромив свою люльку в попіл, щоби запалкася. Рухливий чоловік за той час знов уже обшиpяв усі куті, то потираючи собі настобурчену, мов щітка, чуприну, то поправляючи на собі ремінь, то вкінці таки розмахуючи руками...

Крім тих трьох людей, було в хаті ще зо три. Бенедьо розглядів на лаві в півтіні одного старого діда з довгою сивою бородою, але зі здоровим лицем і кремезним виглядом, мов у молодого. Побіч нього сидів молодий парубок, круглолиций і румяний, мов дівочка, тільки що сумний і понурий, мов засуджений на смерть. Далі в куті, зовсім у тіні, сиділи ще якісь люди, котрих лиць не міг розглянути Бенедьо. Війшло ще кількох ріпників до хати, — зчинився гамір.

— А це що, возний на здекуції у вас? — промовив грубим мов труба, голосом до Матія один з велитів, той, що сидів під вікном.

— Ні, Богу дякувати, — відповів Матій, — це, бачу, чесний чоловік, робітник, мулярський майстер. Прийшов нині з Дрогобича до нової фабрики, ось тут на зарінку будуть нову нафтарню ставити.

— Так? — відповів велит, — протягаючи голос. — Ну, то про мене. А чия то буде нафтарня? — додав він, звертаючися до Бенедя.

— Леона Гаммершляґа, знаєте, того, що щось два роки тому прибув сюди з Відня.

— Ага, того! О. той у нас закарбований віддавна. Правда, побратиме Деркачу?

Рухливий чоловік у тій хвилі найшовся коло велита, дріботючи довкола нього.

— Правда, правда, закарбований міцно, — він засміявся, — але ніщо не пошкодить, як буде мати й більше карбів!

— Певно, що не пошкодить, — потвердив велит. — Ну, але як же, побратиме Матію, можемо ми нині тут балакати своє; чи, може, як маєш нового жильця, то нас наженеш із хати шукати нового місця?

Велит грізно глянув на Матія і, очевидячки, ця бесіда мала бути доганою. Матій почув це і змішався трохи, а далі сказав, устаючи зі стільця й виймаючи люльку з рота.

— Але Господи борони, щоб я вас виганяв! Мої побратими любі, раз я пристав до вас, то вже й не полущуся вас, про те не бійтеся. І моя хата завсіди для вас отвором. А про нового жильця... правда, я зле зробив, приймаючи його, а не зарадившись уперед з вами, але ж бо, видите, приходить чоловік змучений, славний, ніхто його не хоче приймати, а з лиця йому видко, знаєте, я на те старий практик, що людина добра, ну, що я мав робити?... Зрештою, як гадаєте? Не можна йому бути з нами, то я його відправлю. Але мені здається, що він був би і для нас добрий... Каже, що горілки не пе, значить, одне добре. Ну, а подруге, робити буде при нової фабриці, то й відтам зможе нам що часом сказати...

— Горілки, кажеш, не пе? — питав велит.

— Я сам те чув від нього, а втім ось він тут, питай його сам.

Мовчанка стояла в хаті. Бенедьо сидів у куті на своїм петеку і дивувався дивним дивом, що це все має значити, чого зійшлися ті люди і чого хочуть від нього. Дивно йому було, що Матій попросту виправдується перед ними, хоч сам каже, що це його хата. Але найдивніше було йому з того грубоголосого велита, котрий поводився тут, мов який старший, мов господар, прикликував до себе то одного, то другого і шептав їм щось до вуха, сам не рушаючися з місця. Далі він звернувся до Бенедя і почав випитувати його строгим голосом, немов судя, при переслуханю, між тим коли всі присутні звернули на нього очі.

— Ви що, мулярський челядник?

— Ні, помічник, а при тій фабриці, не знаю за яку ласку, маю бути майстром.

Велит покрутив головою.

— Гм, майстром? А за яку то ласку? Певно, вмієте добре доповідати панові на своїх товаришів?

(Дальше буде).

Баламута з квестіонарем до поляків

Цими днями доволі багато написали ґазети про обіжник-квестіонар, висланий федеральною американською аґенцією, що носить назву „Офис оф Вор Інформейшен", до американців першої й другої ґенерації польського роду. Квестіонар написаний в англійській та польській мові, а ним звертаються федеральні урядовці до людей польського роду, щоби засягнути опінії про їх відношення до польської справи. Бюро Военних Інформацій на запит відповіло, що воно само не переводить цього голосування, а робить це на прохання Національного Центра Дослідів про Опінію при університеті в Денвер. Бюро навіть не буде знати висліду голосування, як заявляє. Зогляду на зміст квестіонаря заінтересувалася ним польська амбасада у Вашингтоні, а як зачувати, поробила кроки, щоб і польський уряд про це довідався.

У тім квестіонарі є дещо такого, що звертає на себе увагу не лише з боку поляків, але й інших американців, навіть і українського походження. На нього вперше звернув увагу образковий щоденник Ню Йорк Дейлі Нюз, а за ним і інші ґазети. Ди Ню Йорк Сан вислав навіть свого кореспондента на інтервю до редактора польської ґазети Нови Сьвят, щоб від нього довідатися про опінію. На запит про опінію, редактор Йолес відповів, що такої опінії, якої шукають, треба шукати в ґазетярів або просто в редакційних статтях, бо на те ґазети виходять, щоб висловлювати опінію. А як запитати людину, що працює десь там у фабриці, то вона не буде знати; що то державний урядник від неї хоче в часі війни; отже настрашиться, що може дістатися десь „під ключ" і буде крутити всіляко.

А потім Йолес перейшов до мериторичної справи, тобто до самого квестіонаря і скритикував його за поодинокі запити, яких є аж 23. А запити між ін. такі:

Чи ви думаєте, що Польща повинна мати такі самі границі, як перед війною чи інші? Чи, на вашу думку, Польща повинна бути більшою, меншою чи такою самою як перед війною? Чи ви думаєте, що Злучені Держави повинні щось зробити в справі Польщі, а як так, то що зробити з таких можливостей: а) годувати поляків, дати їм самим нагоду вирішити свої територіяльні справи? б) Чи вжити нашого впливу, щоб допомогти Польщі дістати її бажані границі, але так, щоб не розгнівати інші народи? в) Чи заґарантувати Польщі територіяльні набутки, навіть якби через те мало прийти до війни між Злученими Державами й Росією?

Чи ви думаете, що американці польського походження, от як і ви, повинні особисто щось зробити в польській справі? Чи ви припадково не знаете, чи Польща в часі вибуху війни забрала якусь частину чеської території?

Чи ви знаєте, що польський полковник Матушевскі написав брошуру проти Росії, а тепер пише статті про те саме в ґазеті Нови Сьвят? Коли так, то що думаете про його наставлення в справі Польщі? Чи ви думаете, що Росії можна вірити в її співпраці зо Злученими Державами після війни? Сталін сказав недавно, що він хоче сильної Польщі. Чи ви вірите в це, що він говорить?

Це є лише ті питання, які можуть викликати різноманітні, часто протилежні відповіди на питання.

Очевидно, що поляки добачують в тих питаннях чиєсь намагання дістати відповіди прихильні для Росії і так допомогти комусь поширити проросійську пропаґанду в імени поляків.

Без огляду на це, як ті відповіди випадуть в польськім чи проти польського інтересу, вони посередньо зачіпають теж і українців. Це виходить із такого: Квестіонарі висилаються також на адресу громадян греко-католицької релігії, що походять із Польщі. Тут уже баламута посунена так далеко, що може зайти аж між українців. Ми не закриваємо очей на те, що дехто із греко-католиків може бути польського роду. Але, так як тепер справи стоять, греко-католики є в подавляючій частині українці, особливо ті, що походять із Західної України, прилученої після війни до Польщі. Колиб так сталося, що урядовець прийде особисто запитувати греко-католика про згадані польські справи, тоді треба виразно сказати, що дана особа не є польського походження, але українського.

В Шікаґо.

До магазину зброї входить клієнт з виглядом викваліфікованого розбійника.

— Прошу дати мені пачку набоїв — говорить до продавця.

— Якого калібру?

— Може бути найменший, бо це для слабовитої людини.

Наслідки расової дискримінації в Америці

МЕКСИКО (місто), (ОНА). — Якщо американці хотілиб переконатися, які наслідки має расова дискримінація, що практикується в деяких містах і стейтах, то хай приїдуть до Мексика. Американські туристи, яких між іншим тепер є дуже багато, відчувають ці наслідки в повнім розумінню того слова. Їм нераз приходилося слухати нарікань, що північні американці тільки в гостях поводяться культурно, а дома витворюють такі речі, що аж сором про них згадувати.

Більшість мексиканців — це мішанці, або як вони себе називають „местітос", цебто біла раса помішана з червоноскірою, індіянською. Як такі, вони дуже чутливі на расове упередження. Як була прийшла вістка, що в Злучених Державах білі люди вбивали чорних, то мешканці не могли з дива вийти. Що це має значити? — питали вони. Невже чорні люди не такі добрі американські громадяни як білі? Хібаж вони тому винні, що в них чорна скіра? За щож їх вбивають? Мексиканська преса поставилась до расових заворушень дуже критично й осудила їх як некультурні вибрики білих розбишак. Тепер, коли до Мексика почали наїздити американські туристи, місцева публика трактує їх коректно, але здержливо.

Перша річ, що приїздні гості не винні за расові погроми в Америці. Вони їх не робили і багато з них не чули, що в Дітройті був чорний леґіон. Але хіба пересічний мексиканець це знає?

Доливаючи оливи до вогню міністерство закордонних справ поскаржилось Вашинґтонови за те, що в Тексас істнує расова дискримінація і мешканців трактують як нижчу расу. Людність це підхопила і дивиться на американських туристів як на дивогляд. Розуміється, американці мають гроші, живуть в дорогих готелях; бенкетують, бавляться і з грошевого боку мексиканці їх толерують, але рівночасно питаються, — якто властиво є, що Америка має на руках серіозну війну і має бути „арсеналом демократії", а її громадяни, замісць виробляти амуніцію і стояти на сторожі демократичного ладу приїздять до Мексика гуляти?

Ворожі аґітатори вже збагнули, що мексиканці холодно відносяться до американців і стараються використовувати це для своїх власних цілей.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ПІТСФІЛД, МАСС.

З організаційного життя У. Н. Союзу.

Поважані відділові урядники, члени У. Н. С.! Вам відомо з нашого органу Свобода, що вже почалась кампанія з нагоди пятьдесятьлітного істнування нашого Батька — У. Н. Союзу. Декотрі відділи вже почали працю і приєднали по кільканадцять нових членів. Декотрі роблять приготовання, щоби, мовляв, принести „дарунок" тому батькови. Але, нажаль, не всі так справу розуміють. Я вже почав працю в нюйорськім стейті та з тих громад, що я їх відвідав, найкраще поставився Гудсон, головно відділ 476. Тепер я вже йду в горішню частину цього стейту і відвідаю кожну громаду, де є відділи У. Н. С. Опісля проголошу, як котрий відділ ставився до цеї кампанії. У нас, звичайно, є принята поговірка, що під теперішню пору нема кого вписувати. Один відділ уже заздалегідь написав до головної канцелярії У. Н. С., щоби там орґанізатор не їхав, бо нема кого вписати. А чи так є в дійсности? Панове Союзовці! А деж ділись ваші діти? Деж ваші внуки? Думаєте, що У. Н. С. їх не прийме? Певно, що ні, як ви їх не впишете. Не забувайте, що У. Н. С. є тепер модерна, одна з найкращих наших організацій, а грамоти значно таньші, як в інших асекураційних компаніях. Прикладом хай буде такий факт. В минувшім тижні приходжу до одної родини, жінка українка, а чоловік італієць. Мають двоє дітей, котрих я старався вписати в ряди Союзу, що мені й вдалося. По короткій розмові батько дітей каже, що він жалує, що сам не може вступити, бо вже взяв полісу в одній асекураційній компанії. Питаю, яку і на яку суму. Показалось, що чоловік має полісу на пять сот долярів, а платить пятьдесять центів тижнево. Поліса була двадцять літ платна. Виходить більше як два доляри місячно. Чоловік мав 33 роки, а в У. Н. С. коштує та сама поліса з усіми додатками $1.65. Тепер порівнайте самі, де краще а наш Союз виплачує окреме вразі каліцтва, невилічимої хвороби і таке инше. Коли згаданий чоловік сказав це аґентови, то він дурив його, що він за двадцять літ дістане готівку. Показалось, що він говорив неправду, бо поліса була 20 літ платна, а в Союз вона дешевша.

Другий випадок був такий, що одна наша родина мала тримісячну дитину і аґент лазив без перестанку доки не вписав на полісу 20 літ платну, а родичі мали платити $1.17 місячно. Показалось, що в У. Н. С. та сама поліса тої дитини коштує місячно рантом 77 центів. Ну, де краще? Про таке подібне можна писати цілі шпальти. Але є один клопіт з нашими людьми, що вони чужому скорше повірять без надуми. То вже в нас таке в моді, що чуже все гарніше, а своє хоч і найкраще, але для нас „но ґуд". Чи ще довго у нас буде так водитися? На мою думку, коли як коли, але під теперішню пору ми повинні вже це занехати. І в пятьдесятьлітній кампанії У. Н. Союзу вписатись громадно в ряди У. Н. С. Покажім, що ми вже не ті, що нас можна обдурювати половою. Гляньмо в минувшину, що зробив той Союз за 50 літ свого істнування. Кілько виплатив посмертного, кілько виплатив немічним калікам, скільки помагає невилічимо хорим? А як би стояла наша народна праця, як би не той У. Н. С.? Ми повинні до нього належати, бо це наш святий обовязок, як хочемо, щоби по нас скоро слід не загинув.

На закінчення, ще раз пригадую відділам у нюйорськім стейті, що я відвідаю кожний відділ. Тому подбайте, щоб ваш стейт мав з чим показатися у цій ювилейній кампанії.

А. Маланчук,
орґанізатор членів У. Н. Союзу.

Поґрипові комплікації

Всі ми виставлені на перестуду, що починається нешкідливим нежитом і кінчиться на найтяжчих випадках ґрипи. Знаємо ту нешкідливу форму ґрипи, яка минає по кількох днях, залишаючи по собі щонайвище почування легкого ослаблення, але знаємо теж, що вона може скінчитися дуже тяжко. Наслідки ґрипи називаємо комплікаціями ґрипи. До них належать: запалення олегочної в получені з гострим нападом кашлю та запалення легенів. Поґрипове запалення легенів приходить звичайно пятого або шестого дня по захворінню на ґрипу, може також появитися по двох або трьох тижнях. Хід цього запалення звичайно не звичайний, але скомплікований, при якім нічого не можна передбачити. Навіть по кількох тижнях, коли хорий поволі приходить до себе, можуть нагло появитися нові тяжкі комплікації. Тому ніколи не вільно легковажити небезпеки поґрипового запалення легенів — навіть тоді, коли самопочування хорого є цілком добре, а гарячка невелика.

Лікування все тяжке й непевне, тому краще хоронитися перед цією хоробою, ніж її лікувати. Передовсім треба берегтися перестуди, колиж це не вдасться, то треба трактувати її поважно і памятати, що на 100 хорих умирає великий відсоток на запалення легенів. Причиною тих тяжких комплікацій є звичайно занедбання або передчасне покинення ліжка і початок праці.

Другою, дуже частою комплікацією ґрипи є запалення олегочної волокнисте або ропне, яке виступає самостійно або й у получені зі запаленням легенів. Небезпека запалення олегочної полягає на тім, що вона не дозволяє пізнати відразу хороби й може спричинити недогляд запалення легенів, подруге — що між легенями й олегочною творяться зрости, які лишаються на ціле життя, потрете — що затяжний запальний стан може стати підложжям для інших хоріб, особливо при дідичнім обтяженні орґанізму. Тому чуємо, нераз, що хтось по ґрипі захорів на сухоти. Впертий кашель, що лишається по ґрипі, повинен бути осторогою, що в легенях відбувається якийсь небажаний процес.

З інших поґрипових комплікацій треба згадати: запалення й ропіння внутрішнього вуха, нерідко виступає нежит чолових проводів та ями Гіґмура, а ці комплікації вже вимагають довгого і фахового лікування.

Ґрипа, яка атакує кормову систему, проявляється болями, іноді воротами, але уступає по пристосуванні дієти й теплих окладів без поважніших наслідків.

Буває теж, що ґрипа виступає рівночасно з відповідною формою запалення мозку. Але ця хороба цілком ріжниться і вона незалежна від ґрипи, хоч цієї справи наука ще не пояснила. Це запалення називаємо ґрипою мозку, є дуже тяжке та часто спричинює невилічні хиби нервового укладу.

ДАНЦІ САБОТУЮТЬ НІМЕЦЬКІ ВОЄННІ ЗУСИЛЛЯ

ЛОНДОН (ОНА). — Підземні організації в Данії пожвавили свою діяльність і можуть похвалитися тим, що в протягу кількох тижнів вони підорвали военні зусилля окупантів до тої міри, що німці грозять данському народови тяжкими опресіями. Якщо данці не перестануть займатися саботажами, говорив недавно німецький радіопромовець, то будуть терпіти нечувану кару. Як хто буде прилапаний на горячім вчинку, то німці вже не будуть дивитися на те, що він данець, а покарають його в такий самий спосіб, як карається словянські народи.

Шведська преса принесла вістку, що в Данії члени тайних орґанізацій висадили у повітря великий міст і здемолювали залізничну стацію в Арґавзі. В сусідній околиці знищено велику електрівню і висаджено у повітря кіно, де німці показували пропаґандні фільми. Націстська поліція арештувала велике число людей і робила труси майже в кожній сусідній хаті, але виновників не найшла. Данський нарід є дуже солідарний і тому німецька поліція не може дати собі з ним ради. Там ніхто не признається до вини й один другого не видасть. Серед данського народу немає провокаторів і німці не можуть нікого підкупити. Данський нарід чується покривдженим з боку німців і веде з окупантами боротьбу. Данці є горді з того, що між ними немає квізлінґів. Вони воюють з ворогом спокійно але рішучо. Гаслом тайних товариств в Данії є — Данія для данців. Окупанти не мають і не повинні мати в Данії ніякого права. Це вороги і кожний данський громадянин вважає, що повинен з ними боротися.

ВОЄННЕ ЗНАРЯДДЯ ДЛЯ МУНДИ.—Американська команда скріпляє на всі способи відібрану від японців военну базу в Мунді в Ню Джордія Айленд, що має велике стратеґічне значіння. На образку бачимо, як ладують на кораблі тенки, ґазоліну і амуніцію, що призначені для Мунди.

Дріжджі – харчем будучности

Перш усього треба собі зясувати з того справу, що дріжджі творять незвичайно вартісну поживу. Майже половину їх сухої маси творить сухе білко — безсумніву найцінніший і найбільш бажаний складник нашої поживи. Крім того містять вони в собі цукор у формі глікогену, 5—10% товщу та кілька відсотків мінеральних солей, головно фосфоранів. Вітаміновий зміст дріжджей такий великий і всесторонній, що їх часто стосують у деяких хоробах, що їх викликує недостача вітамін (головно вітаміни Б). Якщо до цього додамо, що організм дуже легко присвоює собі дріжджі і що вони майже не мають нестравних частин, то легко можна зрозуміти на чому спирається їх вийнятково висока та просто всестороння харчева вартість. Друга велика прикмета дріжджей із вирішним значінням є вже в технічно продукційній і господарській ділянці.

Як відомо, чоловік мусить постійно споживати азотовий корм — білковину, що є умовою життя. Найменша білкова норма для дорослої людини дає к. 100 гр. денно. Найщедрішим джерелом білка є мясо й набіл, рослинні харчі грають у цім випадку куди меншу й посередню ролю. При теперішній густоті заселення та екстенсивній господарці азот головно у формі амонових солей постійно доставляємо ріллі, з якої він переходить до рослин. Рослини споживають домашні звірята і по довгій мандрівці, підчас якої велика кількість азоту затрачується, він доходить укінці до нас. Заки азотові навози переміняться в білковину поживи згаданим способом, минає кілька літ.

Отже новітні методи продукції дріжджей дають змогу скоротити той процес до кількох днів.

Вихідним сирівцем у продукції дріжджей було давніше багате у високовартні складники збіжжя. Підчас світової війни німці з причини недостачі збіжжя почали загально вживати як підживки у фабриках дріжджей — мелясу (відпадки у цукроварнях), яку доповнювали просто розчином штучних азотових і фосфорових навозів. Вислід зміни підживки був несподівано добрий і сьогодні ферментаційні казани у дріжджевих фабриках підсилюють майже у всіх краях азотом і фосфором так само, як і поля. Коли азот на полі перемінюється в рослинний азот тільки частинно і то з великими втратами — у дріжджевому казані входить він майже в цілості у склад білка дріжджевих клітин і коли той процес на ріллі, на лані збіжжя триває кілька місяців і дає вкінці продукт доволі вбогий у білковину — у фабриці той процес триває 2—3 доби та у висліді дає поживу з незвичайно сконцентрованою кількістю білка.

По тих виясненнях ясно, чому в Німеччині в якій недостача білковини й товщів є дошкульніша ніж в інших державах так багато говорять про дріжджі та їх продукцію на велику міру.

Крім величезних інвестицій, що їх вимагають цього роду „фабрики білковини" зарисовуються ще інші трудноші, що їх важко розвязати. На продукцію величезних кількостей дріжджей, які згідно з плянами німецьких економістів мали стати високовартісною паші для худоби, треба незвичайно багато поташових солей. Якщо прийняти, що ті потреби зможе заспокоїти розбудований промисл, який добуває азот із повітря, залишається друга проблєма, ще важча: проблєма цукрової підживки. Бо кількість цукру в мелясі, що її доставляють на ринок цукроварні, вистачає ледви на заспокоєння сьогоднішніх дуже скромних потреб дріжджевої продукції.

Тому теж в багатьох державах почали шукати за дешевим джерелом цукру, який заступив би дріжджам мелясу. Шукали і знайшли: звичайна деревляна целюльоза і соломи є т. зв. багатоцукром зложеним із частинок гронового цукру, хоч він своїми прикметами сильно від нього ріжниться. При допомозі високої температури, тиснення водної пари при допомозі розтонченого сіркового квасу вдалося розложити деревляні відпадки й солому і з того продукту, відповідно причищеного дістати розчин, який знаменито надається як підживка для дріжджей.

Переведення того процесу, відомого вже давно в наукових лябораторіях, у фосфоричних розмірах, було великим тріюмфом хемічної техніки. Завдяки тому вдалося використувати не лише великі засоби дерева й соломи, але теж масу відпадків фабрик целюльози, які досі спливали до рік.

Таким чином вдалося розвязати сирівцеві трудноші масової продукції відживчих дріжджей. 100 фунтів сухої субстанції дерева та 2.5 фунтів сухої дріжджевої субстанції, значить 11—14 фунтів чистого білка.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ І ІТАЛІЙСЬКИЙ СЕЛЯНИН НА РОЗМОВІ.— Це ген. Тіодор Рузвелт, син бувшого президента Злучених Держав. Будучи на фронті в Сицилії розмовляє з італійцем-селянином, що весь у лахміттях. Видно, що фашистська влада не так то дуже дбала за селян, як це виглядало з її пропаганди.

ДОБРЕ СОБІ ПОТЯГНУВ!—Для того, спрагненого італійського вояка, що попав в американський полон, цілком певно не було ліпшого напитку в світі як та вода, яку він потягає з поданої йому фляшки. Він цілий обдертий...

Чарівний острів Капрі

Історія італійського чарівного острову Капрі, де тепер війна, оповита легендами. Як той острів повстав і від чого походить його назва — це до сьогодні тайна. Кажуть, що ця назва походить від: Капреа — гостре каміння, від Капра — коза, острів кіз, або від Капрос — дик.

Багато геольогів прослідкувало тайну повстання острову, одначе їх досліди до нічого не довели. Вони не можуть точно ствердити, чи острів виринув після вибуху підморського вулькану, чи це може частина затопленої Атлянтиди. Інші знову догадуються, що той острів відірвався від Сицилії внаслідок ерупції Везувія.

Капрі, було колись грецькою кольонією. Її красу оспівував в Одисеї Гомер. В одній із своїх пісень він каже, що спів сирен у місячні ночі причарував моряків, що проплили попри Капрі. Тому чарові не вмів теж опертися й Одисей.

Ціле минуле того острову наче потверджує всі легенди. Коли римляни завоювали Капрі, той острів так очарував римських цісарів, що вони вибудували на острові прегарні палати і самі перебували на ньому. За цісарями помандрувала юрба римських патриціїв та поетів. Тиберій прожив там велику частину свого володіння і лиш час до часу виїздив до Риму.

Коли великий імператор Август вернувся після переможного бою з Єгипту і побачив птахи, що перелітали понад Капрі, взяв це за добру ворожбу і велів на острові побудувати величаву палату. Ще до сьогодні є на Капрі маленький городець, що його шумно називають городом Августа З тераси того городу видно велику, гарні скелі Фаральоні, які наче стоять на сторожі острову.

По часах блеску і слави той чарівний острів попав на довгі віки в забуття. Щойно у XV. столітті „спів сирен" знову заманив Барбаросу, який здобув Капрі й поставив там здобув Капрі й поставив там охоронний замок.

У музею Акселя Мунте на Анакапрі (вища й дальша частина острову), переховують знайдені ліхтарні, начиння із бронзу, що їх уживали морські розбишаки, останки стовпців та статуй, що їх знайшли на Капрі. Підчас наполеонських воєн Капрі було під володінням князя Йоахима Мірата. Після упадку Наполеона той острів окупували англійці. Тоді губернатором був Гедсон Льов.

ТАРЗАН, ч. 826. У кліщах рук.

Пересічний чоловік був заскочений цим наглим нападом, але Тарзан був готов до скорого ділання.

Його напасників було багато, але Тарзан давав собі нераз раду проти багатьох.

Аби уникати нападу іззаду, він підійшов до стіни дому.

Потім двері дому за ним тихо відкрилися, і дві могучі руки висунулися за ним.